

"מִלִּים שֶׁאֶמַּרְתִּי אָמֵשׁ, לֹא אֶמַּר עוֹד הַיּוֹם"

**יום הזיכרון לחללי מערכות
ישראל ולנפגעי פעולות האיבה
ליאו באק תש"ע 2010**

ערכה לשעות המחנך לקראת טקס יום הזיכרון

עיבד וערך: תומר בוזמן

”מילים שאמרתי אמש לא אומר עוד היום”

משפט הנושא המרכזי שילווה את מסכת יום הזיכרון השנה הוא: ”דברים שאמרתי אמש, לא אומר עוד היום” מתוך השיר ”ציפור שנייה” של נתן זך.

ציפור שנייה

מילים: נתן זך
לחן: מישה סגל

ראיתי ציפור רבת יופי
הציפור ראתה אותי
ציפור רבת יופי כזאת לא אראה עוד
עד יום מותי

עבר אותי אז רטט של שמש
אמרתי מילים של שלום
מילים שאמרתי אמש
לא אומר עוד היום

מוות של חייל או אדם כתוצאה מפיגוע (כמו מיתות רבות, למרבה הצער) הוא פתאומי, חד ואכזרי. הוא אינו מאפשר למשפחה ולקרובים להתכונן, ”להכין נוגדנים” או להיפרד. לא אחת כשאנו מאבדים אדם קרוב, אנו מתייסרים על הדברים שרצינו לומר ולא הספקנו, ומתחילה להספירת זמן חדשה, שבה אנו אומרים וכותבים דברים שלא יכולנו לומר לפני כן.

השיר במלואו בביצועה של חוה אלברשטיין ילווה את מצגת הנופלים.
את המצגת אפשר לראות [באתר בית הספר](#).
את שמות הנופלים אפשר למצוא גם [כאן](#).

במצגת הנופלים ביום הזיכרון אנו רגילים לראות תמונת פנים יחידה של הנופל. במצגת הנופלים שולבו תמונות נוספות לרוב מילדותו של הנופל ומסכת חייו טרם מותו.

הצעות:

- בחדר ההנצחה אפשר למצוא את סיפורו של כל נופל/ת. שלחו את התלמידים לקרוא על הנופלים ולבחור נופל שלסיפור חייו התחבר ביותר. שאלו וערכו שיחה: מה בסיפור חייו של הנופל/ת, במידע אודותיו/אודותיה, בתמונות המוצגות בחדר ההנצחה משך אתכם במיוחד? מדוע?
- הקרינו את מצגת הנופלים. שאלו וערכו שיחה: במה מוסיפות תמונות הילדות למצגת? האזינו למילים של השיר. במה הוא תורם למצגת?

קריאת "יזכור"

יזכור:

יזכור עם ישראל את בניו ובנותיו
הנאמנים והאמיצים,
חיילי צבא ההגנה לישראל
וכל לוחמי המחתרות וְחַטִּיבוֹת הַלּוֹחֲמִים במערכות העם,
וכל אנשי קהיליית המודיעין והביטחון ואנשי המשטרה

אשר חירפו נפשם במלחמה על תקומת ישראל,
וכל אלה שנרצחו בארץ ומחוצה לה בְּיַדֵּי מְרַצְחִים מארגוני הטרור
יזכור ישראל ויתברך בזרעו, וְיֵאָבֵל על זיו העלומים, וחמדת הגבורה, וקדושת הרצון
ומסירות הנפש, אשר נספו במערכה הכבדה.
יהיו גיבורי מלחמות ישראל, עטורי הניצחון חתומים בלב ישראל לדור דור.

לקט מקטעי הקריאה שיוקראו בטקס

מה החכמה – שאלתי פעם –
לקדם את יום העצמאות ביום כזה
שכולו שכול, יגון ועצב רב.
ללמדך – ענו לי – ששום דבר פה
אינו מובן מאליו.

- אפשר לשוחח עם התלמידים על הסמיכות שבין שני הימים הכל כך קוטביים הללו (ואולי בכלל לא): יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ומיד אחריו יום העצמאות. האם יש בכך ייחוד?
איך יכולות לחוש המשפחות השכולות בסמיכות הימים הזאת.

- את הדברים הללו נשאה קרנית גולדווסר, רעייתו של אודי גולדווסר, בהלוויית בעלה. אודי גולדווסר ואלדד רגב נחטפו בגבול לבנון ביולי 2006. חטיפתם היא שהציתה את מלחמת לבנון השנייה. משך השנתיים שעם תום הלחימה הובילו משפחות החטופים ובראשן קרנית את המאבק להשבתם. במשך השנתיים הללו לא היה ולו רמז קל האם החטופים בין החיים או שמא נהרגו בניסיון החטיפה. ביולי 2008 לאחר משא ומתן בין ישראל לבין ארגון החזבאללה, הוחזרו גופותיהם של אודי ואלדד.

שנים עשר ביולי 2006, תשע ושש דקות, והזמן שלך עצר מלכת.

אומרים שהזמן עושה את שלו, מרפא ומגליד פצעים. האומנם?

חלפו שנתיים מאז אותו רגע משתק ומקפיא, שְׁבִאָבְחַת סכין אחת חתך את עורק חיינו המשותפים.

עברנו שנתיים קשות, מלאות תהפוכות, עליות ובעיקר מוֹכְדוֹת, תקוות ואף אכזבות. האמנתי וקיוויתי שיגיע הרגע שבו אוכל להתעורר ולומר שהכול היה אך ורק חלום רע. רע – אבל רק חלום.

האם הזמן אכן ירפא את הפצעים?

יצאת לדרכך באותו בוקר מחייך ונכון למשימה כתמיד. מבחינתך, היה זה עוד בוקר רגיל שבו התייצבת לשרת את המדינה. בוקר שבו אתה ממלא חובה. חובה שמנקודת מבטך הייתה זכות גדולה.

מעולם לא היססת, לא ניקר בכך החשש, ספק לא היה בלבך לגבי חשיבותה של משימת ההגנה על המולדת. מילים אלו לא היו כסיסמאות ריקות מתוכן בעבורך. היכן מוצאים אנשים כמוך, היכן מוצאים אותם?

בשבת שלפני המקרה לא העלינו על דעתנו שזו תהיה הפעם האחרונה שבה אנחנו מתראים.

החזיבוך לפני צאתך היה חם, אך רגיל.

הנשיקה הייתה אוהבת, אך חפוזה. מילות הפרדה היו אישיות, אך עם זאת יומיומיות. דבר לא רמז על העתיד להתחולל.

קשה להאמין שכבר חלפו ועברו להן שנתיים. בלהט העשייה ובאינטנסיביות שבה התרחשו הדברים, מצאתי את עצמי לא פעם עוצרת לרגע וחושבת, כיצד היו ממשיכים חיינו להתגלגל לו רק היינו יחד.

כמה מבורכת יכולה השגרה להיות. כמה קשה עבורנו להעריך ולהוקיר את קשיי היומיום. לו יכולתי להחזיר את הזמן לאחור, ודאי הייתי נוצרת בלבי עוד כמה רגעי אושר שכאלו, רגעים קטנים ומיוחדים החולפים לידנו בלי לשים לב, החרותים כעת על לוח לבני.

שנים עשר ביולי. תשע ושש דקות, והזמן שלך עצר מלכת.

התחיל מסע עבור שנינו. כיום, מסע זה של כולנו תם. הגיע לקצו.

אתה ואני, עוברים למסע הבא – למסע חיי.

אתה תהיה שותף מלא, דומם אך פעיל נסתר מעיני כול, אך גלוי לי בכל עת. תמשיך להיות

הקול הפנימי שלי, הצעיר הנצחי, המלווה אותי לאורך כל חיי.

אמנם בלעדיך, אהובי, אבל יהיה זה לעולם איתך.
שבועה עשר ביולי 2008, צהרי היום. זמן חדש מתחיל את ספירתו.

***

- הדברים הבאים מעובדים על פי דברים שאמר אלירז פרץ, שנהרג על גבול רצועת עזה ב-26 במרץ 2010. אלירז עצמו היה אח שכול לאוריאל שנהרג לפני 12 שנים בלבנון. עם מותו נחשפה המדינה כולה לסיפורה קורע הלב של אמו ששכלה את שני בניה. בהמשך מובאים דברים שאמרה האם, מרים פרץ, עם מות בנה השני אלירז.

עם מכלול הקוצים והצמחים שנכנסו לי לגוף בפעילויות, בהסתערויות ובמארבים, אפשר להקים ערוגה של מטר על מטר.
אך אלה לא סתם קוצים כי אם קוצי הארץ וצמחיה. וידע כל מי שחי פה כי הארץ נקנית בפרחים ובקוצים.

***

פעם באתי רק לאוריאל.
כשבעלי נפטר, אמרתי: למי אעלה ראשון?
החלטתי שקודם אעלה להר המנוחות לבעלי ואחר כך לאוריאל.
היום אני כבר לא יודעת.
עכשיו זה אתה אלירז, ואוריאל זה לפני 12 שנה, ואבא בהר המנוחות.
איך אתחלק ביניכם? איפה יהיה הלב שלי?
עכשיו, לכו שניכם לאבא, אשר לא עמד בצער.
חבקו אותו נשקו אותו בשמי.
התחננו לפני כיסא הכבוד שלא תישמע זעקת שבר בשום בית עוד.
אל תשלח ידך אל הנער, תשאיר לנו אותם חיים.

• הקטע הבא הוא "הזמנה לבכי"

כמה שעות לפני שנפל אוריאל, בחור צנום ויפה פְּנֵעָה, מקופלים היינו בשוחה הרדודה בחול הרך. הייתה שעת שחר מכוערת, והשמיים והארץ בערו. אוריאל סיפר לי על מילנו, ממנה הגיע שלשום, ואני על ניו יורק, ממנה הגעתי לפני ארבעה ימים. בטרם ניתנה פקודה לצאת מן השוחות ולרוץ קדימה, נפלה החלטה חפוזה בינינו לארגן מסיבה גדולה לאחר המלחמה. אוריאל הבטיח לשלוח הזמנה מודפסת. בצהריים הייתה גם גופתו מונחת, מכוסה שמיכה, ליד התאג"ד. מוזר שחשבנו על מסיבה.

אני רוצה לשלוח לכם הזמנה לבכי:

היום והשעה אינם חשובים, אך תכנית הערב, אני מבטיח, תהא עשירה: בְּכֵה נבכה שעות וביחד, כי לבד זה לא יוצא לי.

אני אבכה על המתים שלי: אילן, אמיתי, דודו, עוזי, יאיר, בְּנֵי – ואתם תבכו על שלכם.

ויחד נבכה על החלומות שמהם הקצנו, על הדברים הגדולים שהפכו קטנים, על האלים שהכזיבו ועל נביאי השקר שעלו לגדולה, על חוסר הטעם, חוסר הרצון, חוסר הכוח, על ההווה שאין בו קרן אחת של אור, ועל העתיד שיהיה שונה לחלוטין. נבכה על השכולים החדשים ועל האלמנות החדשות ועל היתומים החדשים, על הידידויות העזות שנחתכו, על האשליות שנופצו, על התיזות שהוכחו כחסרות בסיס, האמיתות שנתגלו כשקרים, התכניות שנתקמו ולא תצאנה לפועל ועל העצב שירחף כענן על כל שמחה לנצח.

ונרחם על עצמנו, כי אנחנו ראויים לרחמים. דור אבוד שכמותנו לעם מיוסר בארץ אוכלת יושביה.

אח, כמה שנבכה, בכי תמרורים נבכה. בכי קורע לב. בכי גדול. נבכה ספלים מלאים. נהרות נבכה.

אך תמיד – בעוד חודש, בעוד חודשיים, בעוד שנה – תוכלו לבוא שנית. הדלת פתוחה. ההזמנה בעינה, ומכאן ואילך אצלי תמיד אפשר לבכות.

ואת ירושלים – איך אפשר שלא? – נעלה על ראש בְּכֵינו.

הציווי לחיים

החיללים הצעירים שמתו, לא ידברו עוד, ובכל זאת ישמע קולם.
והקול הוא חזק וקשה והוא פונה אליי ואלריך – אל כולם
הוא זועק את פצעי מכאוביו ואת ערפל החושים ואת אפס הדם.
והוא זועק את הספרים שלא יקרא, את הסרטים שלא יראה
ואת האהבה שלא ידע עוד לעולם.

והוא זועק את אחיו ואת בניו ואת אשתו ואת אמו
שלא ישוב להיות עמם
ואת הריח ההוא.

והוא קול היודע טוב מאתנו מה זאת מולדת וארץ ועם
ומה זאת חירות ועצמאות וחופש ומשפטים רבים שלפתע התבהר מובנם
כי הם הדברים אשר החיללים נתנו לנו לעת סוף, בהימוג נשימתם.
ואז החיללים הצעירים שמתו אומרים מתוך האדמה:
נערו את האבל מעל בגדיכם קרעו את הזממה
תלו על גגות בתיכם את הדגל שהפך קרעים...
פתחו את כל החלונות לרוחות החורף שלנו הסוערות
כי הנה אנחנו באים אליכם בקריאה רמה מאלף חצוצרות
ואנחנו שרים לכם:

קִיּוּ כפי שמתנו – באומץ, בתום, בהקרבה
קִיּוּ כפי שמתנו – במסירות נפש, באהבה
קִיּוּ כפי שמתנו – באמונה, ברעות, בטוהר
קִיּוּ כפי שמתנו – בנעורים היפים מכל שם תואר
קוּוּ אל קץ המלחמות – אמיצים וחזקים קִיּוּ וחִיּוּ
למעננו המתים

קִיּוּ!

מילות השירים שיושרו בטקס

אני נושא עימי

מילים: יעקב אורלנד
לחן: דוד זהבי

אני נושא עימי את צער השתיקה ,
את נוף האלם ששרפנו אז מפחד ,
הלא אמרת אלי: "העיר כל כך ריקה"
הלא אמרת אלי: "נשתוק מעט ביחד."

בחלוני קמלו כבר שושני הנוחם ,
בחלוני נסתם חזון המרחבים ,
רק הרחובות עוד מחייכים במלוא הרוחב ,
אל כל אשנב מוצת באור הערבים .

בואי נצא שוב לחוצות אותם הלכנו ,
אל ספסלי האהובים בגן העיר .
אולי נפגוש עוד בפנים אשר ששכחנו ,
אולי נשמע עוד מחדש אותו השיר .

בחלומות ההם על הספסל הקר ,
בחלומות ההם נרדים את עברנו .
עד שיום אחד גבוה ומוכר ,
ייפול שוב בנשיקות על צווארינו.

***

שיר של אחרי מלחמה

מילים: אריק איינשטיין

לחן: שם טוב לוי

שיר ישן נושן, שיר של חיילים
שחוזרים אחרי הקרב
שיר של אהובה, מחכה לך -
מישהו שר את זה קודם

זהו שיר אחרי מלחמה
הוא תמיד מזכיר לי תקווה
היא מחכה, אהובה כבר חוזר
זהו שיר שבא אחרי המלחמה

הוא כותב מכתב, היא עונה שלושה
ככה זה הולך תמיד
הוא שולח שיר, היא מוחה דמעה -
מישהו שר את זה קודם

זהו שיר אחרי מלחמה...

כל הרחוב יוצא, וזורק פרחים
כמה טוב שבא שלום.
הנה הם חוזרים, שיהיו בריאים -
מישהו שר את זה קודם

זהו שיר אחרי מלחמה...

שיר ישן נושן, שיר של חיילים
שחוזרים אחרי הקרב.

***

פרח נדיר

מילים ולחן: שייקה פייקוב

כמו ניצן בוקע רגב
כך הגעת לעולם
מרקד על הר השגב
וצוחק פה על כולם
מין טיפוס כזה שמח
לא שמע על העצבות
מנגן בלב בוטח ומבסוט

אי אפשר לצעוק אפילו
אי אפשר לומר מילה
כי פרחים כמוך, ארז
יותר כבר לא נדע
אי אפשר לשתוק אפילו
אי אפשר ללחוש תפילה
כי פרחים כמוך, ארז
לא נדע

אהבוך בנות החמד
אהבוך החיים
שבגדו בך הו ילד
ובכל האוהבים
איך אפשר לכתוב עליך
מה בכלל נשאר לומר
כשבארץ המובטחת
גם בוכים פרחי הבר

אי אפשר לצעוק אפילו ...

***

מכל משמר

מילים: שמואל הספרי
לחן: אורי וידיסלבסקי

עכשיו בבית כבר אחרי הצהריים
השמש מטילה קרניים אחרונות
וכשיחשיך אתה תצא אני יודעת,
מעבר לגדר אורבות הסכנות.

עיטפו למענו את הברזל במשי
הוא רק נראה כמו גבר מגודל
ולפעמים ילדי נוטה לשכוח
עד כמה דואגים לו
כמה הוא יקר

אני רוצה אותך שלם כמו שהלכת
אל תיפגם ואל תחסר
אני רוצה אותך שלם כמו שהלכת
אז שמור על עצמך
אז שמור על עצמך
מכל משמר

עכשיו יורדת חשכה
יורד הערב
השקט מחלחל אל תוך החדרים
ובלילות בהם שנתי עליי נטרפת
אני עוקבת בחשש אחר המשך המגעים

באופק כבר רואים את שנת אלפיים
עולם חדש ממתין מעבר לפינה
אני דואגת כמו היית בן שנתיים
פחדים של אם הם בני מיליון שנה

אני רוצה אותך שלם ...

הסכנות במבצעים, באימונים, בתרגילים
בשדה מוקשים-נצרה פתוחה, בטרמפיאדה, בבסיס
נצרה פתוחה -

אני שלחתי איש שלם, מסור בשמי למפקד
ואיש שלם הוא התחייב בחזרה לשלוח
במבצעים, בספורים, בחדירות פתיחת צירים
בסמטאות אל מול מטר האבנים
בהיתקלות, במארב, בקור מקפיא
בחום שרב

אני רוצה אותך שלם...

***

הביתה

מילים: אהוד מנור
לחן: יאיר קלינגר

עוד שנה חלפה ,
עוד שנה טרופה ,
עשבים שוטים עלו בשביל ובגן .

רוח נאנח
את התריס פתח
ומכה בקיר הישן ,
כמו קורא :

הביתה, הביתה ,
באה עת לחזור ,
מן ההרים
משדות זרים .
היום דועך ואין סימן .
הביתה, הביתה
טרם רדת אור .
לילות קרים ,
לילות מרים ,
קרבים עכשיו לכאן .
עד עלות השחר
מתפללת לשלומך ,
שבויה באזיקי פחדים
אני שומעת צעדים .
הביתה, הביתה ,
כי עוד לא ניתן
כל מה שהובטח לנו מזמן .

השנים חולפות ,
השנים קוטפות ,
ואנחנו לא מצאנו
עוד מנוחה .
דור הולך ובא ,
הלחי רטובה ,
ובוכה דמעה מלוחה
כמו קוראת :

הביתה, הביתה
באה עת לחזור
מסוף דרכים
מריב אחים
אל תוך אותו מקום בלב .
טרם רדת אור
אל חלומות ללא חומות
אל לילה בלי כאב
עד עלות השחר
מתפללת לשלומך
שמרי שמרי ארצי שלי
שברי חלום
ישראלי .
הביתה, הביתה
כי עוד לא ניתן
כל מה שהובטח לנו מזמן...

תפילת האמהות

מילים: סרנדוס אליביזאטוס

לחן: אנטוניס וארדיס

תרגום: צרויה להב

תמונה פשוטה - ילד ואמא ולילה טוב
אני חושבת כמה זמן עוד נשאר לנו ככה
שוב מסדרת את השמיכה
כל כך חמה לי היד שלך
שבי על ידי עוד קצת כי הגשם על הגג מרעיש לי בחלום
הלב מכור להבטחות כי אין דבר אחר
אתה תגדל ילד ולא תהיינה מלחמות יותר

מזמן הבנתי. האדמה כאן אדומה
ומי שומר עלי? - ילד. ילדים יוצאים למלחמה
רוצה לדעת הכל ומשתדלת לא לדעת
איפה אתה עכשיו. החרדה שלא נרגעת
חומה של אהבה אני הייתי לשמור אותך בטוח
עכשיו הלב ממתין לבוקר הפקוח
אתה תחיה ילד, המלחמה תחלוף. סיוט יעוף ברוח

אתמול חלמתי שאתה בא, חזרת אלינו
איך מתרגלים לחיות עם ילד שאיננו...
מי שזקוק למלחמה שומר אותה בוערת
אומר שמוכרחים ואין ברירה אחרת
חיי אדם מול החלטות מלמעלה
עכשיו יושבים פה ואומרים לי "תמשיכי הלאה"
"נזכור לנצח. את נתת לנו את כל מה שהיה לך"
ואז תיגע הקשת באדמה, בגשם הדמעות
חמה ומתעקשת להישמע, תפילת האימהות.

